

VI Curs d'Història del Vallès: 40 anys d'Ajuntaments democràtics

La generació de la Transició a Santa Perpètua de Mogoda. 1975-1983

Ernesto Vilàs Galindo, coordinador de la secció d'Història del CREM

Qüestions prèvies

La I Jornada del CREM organitzada per la nostra entitat va ser dedicada al període denominat habitualment *la Transició* al nostre municipi. Aleshores vam cercar la veu dels protagonistes dels fets. Vam aplegar a una taula rodona alcalde, regidors, personal municipal, sindicalistes... i la conferència inaugural la va dictar Martí Marín Corbera (UAB)². En aquella ocasió l'efemèride que ens donava peu era el 30è aniversari de la mort del dictador Francisco Franco. La segona causa, i principal, era la detecció d'una certa manca de coneixement per part de molts joves, i l'opinió pública en general, sobre la significació del règim franquista a Catalunya, Espanya i els seus municipis. Portar a debat als protagonistes de la lluita contra la dictadura i conèixer com van viure la seva fi i l'inici del municipalisme actual ens va semblar una lliçó de vida i d'història.

El que no sospitàvem en aquell moment (novembre de 2005) era que aquelles raons que van justificar la I Jornada del CREM serien vives quinze anys després. Encara es discuteix sobre les despulles del general, hi ha qui enalteix la seva figura i la seva obra fins al punt que alguns comencen a pensar que el franquisme sense Franco perviu i, el que és més greu, el desconeixement del règim i de la seva figura és encara major que el 2005. Igual podem dir pel que fa a la Transició que dona mostres de no haver estat tan modèlica com se'ns havia explicat i d'haver deixat molts serrells pendants (el paper dels alts tribunals a la vida política, ressorgiment del franquisme amb Vox, anticatalanisme, la qüestió territorial...).

Sembla que encara hagin empitjorat els indicadors que ens van moure a organitzar aquella Jornada. I tot indica que en el futur haurem de continuar reflexionant sobre com es va fer aquesta part de la nostra història i quines conclusions podem extreure del fenomen de la Transició (més enllà de l'evolució natural dels estudis historiogràfics).

Transició, per cert, és un terme que als anys setanta gairebé no s'utilitzava i, si s'utilitzava, era en referència al relleu del Dictador atesa la proximitat d'allò que, eufemísticament, denominaven els franquistes *el hecho biológico*. És a dir, la transició significava pensar la manera de donar continuïtat al franquisme després de Franco en un moment en que els mateixos jerarques del règim eren conscients que les noves generacions li eren majoritàriament indiferents, si no manifestament hostils (Marín, 2007)³.

A aquesta indiferència i hostilitat general caldria afegir la coexistència dins del règim de diferents grups que aspiraven a dirigir el post franquisme. La progressiva desaparició a causa del famós *hecho biológico* dels dirigents guanyadors de la guerra civil, va forçar la recerca del relleu d'una nova generació sorgida fora dels òrgans del règim. La generació de la Transició estaria formada, doncs, per la immensa majoria de la societat indiferent, els que lluitaven contra el règim i els que volien dirigir aquest relleu.

Els reformadors del règim tenien molt present el que va passar el 1931, on unes eleccions municipals van ocasionar la caiguda de la monarquia i la proclamació de la República, en tant sols dos dies, a causa de l'aclaparador triomf de les forces d'esquerra. I això que les autoritat de la dictadura de Primo de Rivera també buscaven una sortida viable a la seva situació!

Preveient una possible repetició, les autoritats reformistes del franquisme es van donar temps. Primer es va fer el Projecte de Llei de reforma política (1976) amb els diputats dels *tercios* franquistes asseguts a la carrera de San Gerónimo i després les eleccions generals (1977) que esperaven portarien un marc general propici als seus interessos, es a dir la seva majoria al Congrés. El 47% d'escons aconseguits per la *Unión de Centro Democrático (UCD)*, insuficient per governar en solitari, i el fort pes de l'esquerra encapçalada pel *Partido Socialista Obrero Español (PSOE)*, van forçar la necessitat de pactar i l'elaboració d'una Constitució consensuada que va ser rubricada per referèndum el 1978.

Els resultats de les eleccions del 1977 demostraren que les precaucions preses pels reformadors del franquisme havien estat encertades. Els grups de poder del postfranquisme que dirigien el procés eren conscients que PSOE, PCE, PSUC, tenien unes estructures forjades en l'oposició, les seves sigles eren conegudes i volgudes (més que les de l'UCD, per exemple) i els ciutadans, organitzats en entitats veïnals i sindicals, desitjaven donar un tomb als seus pobles. Per tant calia controlar el procés de transició.

Una ruptura en ferm hauria estat dissoldre les Corts franquistes i nomenar unes Corts Constituents amb representació de l'oposició democràtica que hagués realitzat les reformes legals adients. El fet és que els ciutadans van haver d'esperar quatre anys des de la mort del dictador per a veure arribar la democràcia al seus municipis.

Santa Perpètua de Mogoda al final del Franquisme

Per a Santa Perpètua de Mogoda 1974 resulta una bona data per l'inici cronològic d'aquest estudi. Aquell va ser el darrer any de mandat de Francesc Sala Llonch (1965-1975), el primer alcalde del poble que no havia estat involucrat directament en la guerra ni la postguerra. Aquell any Sala i Santa Perpètua de Mogoda van ser protagonistes d'un monogràfic que el diari *Solidaridad Nacional*⁵ va dedicar a glossar els èxits del *Movimiento* al municipi.

Ens trobem en el punt àlgid del declivi del règim. Després del miratge del *desenvolupisme* espanyol, l'economia començava a trontollar en paral·lel a la vida del dictador. La propaganda oficial, malgrat l'evidència, es resistia i la premsa del règim valorava com segueix els resultats aconseguits:

“En la comarca de Barcelona hay ciudades que han sabido hacer suyo el principio por el que se mantiene tanto un fuerte empuje industrial como una agradable visión de la naturaleza conservada celosamente, resaltando sus aspectos más significativos. Es en suma, una visión clara de lo que debe ser una moderna ciudad del futuro, lo que alienta a los regidores de este paraíso natural que es Santa Perpètua de Mogoda en donde, en un todo, se conjuntan acertadamente, las bellezas naturales con el brío de las máquinas puestas al servicio del hombre para servir a su propio desarrollo y, en definitiva, al de la nación. No ha sido un mero afán especulativo el que les ha movido a la hora de utilizar sus terrenos, sino que al mismo tiempo que han sabido extraer del suelo una amplia gama de riquezas merced a la creación de modernos conjuntos residenciales y empresas comerciales e industriales en su línea más avanzada, han querido conservar i realzar la tierra, conservando al máximo las especies naturales al mismo tiempo que constituían zonas ajardinadas del más exquisito gusto”⁵.

La lectura triomfalista la reforçava una entrevista amb l'alcalde Francisco Sala on considerava que s'havia produït “un crecimiento armonioso y equilibrado (...) con ánimo de crear riqueza y no caer en los irreparables problemas socio-económicos de los pueblos al desarrollarse excesivamente rápido”⁶. El creixement era tan equilibrat, al seu parer, que en el plaç de vuit o deu anys Santa Perpètua de Mogoda podria acollir “60.000 habitantes con todas las necesidades de servicios que ello llevará consigo”.

Recordem que en aquell 1974 ja s'havia expropiat el territori de Gallecs amb la idea de crear una ciutat amb 130.000 ànimes que havia d'alleugerir demogràficament la congestionada Barcelona. Actualment (2019) el municipi perpetuenc té uns 25.000 habitants i el consistori local sorgit el 1979 va haver de lluitar molt per superar els dèficits estructurals que va deixar el franquisme al poble en el seu evident creixement desequilibrat (manca de places escolars, de serveis de salut, enllumenat, asfaltat de carrers, contaminació de l'aire, la riera de Caldes i els aqüífers del subsòl, etc.).

Especial de la premsa oficial franquista , Solidaridad Nacional, glossant els suposats èxits del règim. Març de 1974. Fons: Arxiu del CREM

Ajuntament de Santa Perpetua de Mogoda (1976). Va ser inaugurat el 27 de gener de 1962 en commemoració del XXIIIè aniversari de "la liberación". Fons Arxiu Municipal de Santa Perpètua de Mogoda.

El camí de les eleccions, 1975-1979

Anem, doncs, al 1975. L'estiu d'aquell any prenia possessió l'últim consistori predemocràtic encapçalat per Joaquim Alfaro. Assumia una herència política complicada. Rodolfo Martín Villa, governador civil del moment, havia destituït Francesc Sala, en *Paco Bernades*, per la seva controvertida gestió, caracteritzada, com ell mateix reconeixia, *per agafar el camí del mig*. “Els processos legals (deia) ens els saltàvem, no en seguíem ni un”. A la situació local s'afegia la incertesa política general amb un *generalísimo* agonitzant. Tot plegat va fer que trobar un candidat a l'alcaldia fos complicat ateses les poques perspectives personals i polítiques que oferia el càrrec.

El secretari municipal de la Transició, Javier Casado Rubio, descriu la situació d'aquests consistoris:

“En l'espai de temps que va de la mort de Franco a l'arribada dels ajuntaments democràtics, va produir-se un buit: els regidors que eren als consistoris no representaven a ningú i no podien recórrer enlloc per veure quina era la inquietud ciutadana i què convenia decidir i com que no hi havia ni partit ni programa, tot es decidia assembleàriament amb els representants de les organitzacions ciutadanes. La forma que no vinguessin al ple a boicotejar-lo era pactar abans els temes que es tractaven amb les associacions i entitats. No sembla concebible avui dia que l'ordre del dia d'un consistori sigui pactat amb les entitats i associacions locals, però en aquells dies, sí”⁸.

Sobre aquesta qüestió cal recordar el que ens va explicar el professor Marín a la conferència inaugural d'aquests curs: per tal d'evitar conflictes als municipis el propi govern civil va dictar ordres per tal d'actuar d'aquesta manera, no va ser una decisió espontània i consensuada per les parts. El secretari municipal ens parla de pactar els temes del Ple amb les associacions i entitats però els integrants de l'Assemblea Democràtica Local denunciaven que l'Ajuntament es limitava a “darse por enterado y seguir sus actuaciones con la línea antidemocràtica habitual”⁹.

Casado guarda una bona impressió general d'aquells alcaldes que van haver *d'aguantar la Transició*, perquè, diu: “van ser persones que es van plantar allà de bona fe, no van tenir temps d'aprofitar-se de res ja que tot eren controls, pressions i van estar intentant pal·liar la situació d'incertesa”¹⁰.

Aquesta incertesa no tenia només raons de tipus polític, la situació econòmica afegia gravetat. La crisi del petroli va provocar destrucció de treball de manera tal que una taxa d'atur del 5% al 1975 va passar al 23% el 1981. En aquest context de crisi econòmica i incertesa política, el consistori dirigit per Joaquim Alfaro va intentar dotar de serveis al poble en la mesura de les seves possibilitats amb una estructura que ocupava a: Secretari i quatre administratius, un Interventor que venia de Santa Coloma de Gramanet una vegada a la setmana i disposava de la col·laboració de dos persones; un arquitecte, també de fora i que venia una vegada a la setmana a despatxar amb els seus dos aparelladors, un per la Florida i un altre per a la resta del poble. A aquesta llista de personal podríem afegir dos més per atendre l'Ajuntament, una brigada de potser sis persones i sis policies municipals contractats directament i sense coneixements específics de policia, eren ciutadans del carrer.

Aquesta és la descripció de l'estructura municipal en la qual el secretari Casado feia les funcions de coordinació administrativa. “Era (ens explicava) un ajuntament pensat per a ocupar-se dels serveis municipals mínims; cap servei de salut, cap servei cultural, cap servei d'atenció a la ciutadania i portat sense cap coneixement de la vessant social, sempre s'havia pensat que això era cosa de l'Estat, no de l'Ajuntament”¹¹. Malgrat els condicionants generals, la gestió del consistori d'Alfaro va ser, com ja he dit, un intent de pal·liar el dèficit de serveis al municipi: contractació d'una empresa de recollida d'escombraries, després d'una recordada protesta veïnal que va omplir l'ajuntament d'escombraries; construcció de nous dipòsits i instal·lació d'un sistema de cloració d'aigua potable; depuradora i parada d'autobús a can Folguera; ampliació de les escoles de la Florida i can Folguera i la construcció de l'edifici que acolliria l'escola bressol de can Folguera en la propera legislatura... Tot sota la pressió del moviment veïnal impulsat per la generació de la Transició que marcava les passes d'aquests regidors mancats de legitimitat democràtica.

Alhora que la residual generació franquista sortia, anava passant a l'espera d'un desenllaç polític a la seva situació, la generació entrant, de la Transició, anava agafant posicions al carrer i organitzant-se.

Aixoplugats per la Llei d'associacions de 1964, a Santa Perpètua de Mogoda s'havien organitzat associacions veï-

Pere Bufí, alcalde (esquerra) i Javier Casado, secretari (dreta) en una imatge a les I Jornades del CREM el 2007. Fons: Arxiu del CREM.

Interior del local del PSC després de l'atemptat. A l'esquerra, una mà sosté els pals de les banderes catalana i del partit cremades i sobre la paret s'observen els impactes de bala. Va ser el 8 d'octubre de 1979 a mans del Grupo Tercero de la Triple A. Fons: Arxiu Municipal de Santa Perpètua de Mogoda.

nals que ara es legalitzaven com l'Associació de veïns de la Florida (1977) i la de Can Folguera (1978). L'objectiu de totes elles era superar les mancances estructurals d'aquells ajuntament franquistes que hem descrit, calia netejar els carrers, assistència sanitària, millorar l'ensenyament, asfaltar carrers... però sobretot calia retornar la democràcia al país. Com podem comprovar per les dates, l'aparició de tot aquest món va ser amb posterioritat a la mort del dictador, l'activitat antifrancquista anterior va ser nul·la a Santa Perpètua de Mogoda, amb l'excepció de casos individuals com va ser el cas del capellà Jaume Tuset i els membres locals de l'Organización de Izquierda Comunista (OIC) Josep Humet i Rosa Rovira¹².

A Santa Perpètua de Mogoda la situació de prevalença de les esquerres que s'havia viscut durant la Segona República i amb anterioritat, havia quedat estroncada per la repressió posterior a la guerra. Els nous actors socials, polítics o sindicals nodriren els seus quadres dirigents amb homes i dones provinents de la immigració i amb una història de militància a la capital o als seus diferents llocs d'origen. És el cas del *Partido de los Trabajadores de España* (PTE), amb implantació anterior al 1975 i uns afiliats entre els quals estaven els dirigents del partit i del seu sindicat, la *Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores* (CSUT).¹³

El cas de la legalització de l'Associació de veïns de la Florida és simptomàtic de la situació de *llibertat vigilada* de la ciutadania en aquests primers anys de Transició. Presentada la documentació preceptiva al Govern Civil i amb l'informe favorable de la Guàrdia Civil, l'alcalde envia una carta al governador manifestant que no s'hi oposa a la creació de l'associació a condició de que quedin exclosos Robert Sabater i José Díaz, promotors de l'entitat, ja que la policia local no tenia bons informes d'ells i, concretament Sabater era "persona habitual en meterse en asuntos ajenos, siempre dispuesto a protestar por cuanto se le antoje e induciendo a otros a obrar de igual modo"¹⁴.

El cas del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i del sindical *Comisiones Obreras* (CCOO) segueixen el model descrit pel PTE. El 1975 es forma un grup a instàncies de Josep Serra, vingut de Barcelona. El 1976 eren tres militants, segons reconeixen en un document de treball intern. L'arribada de Joan Correa, de Sabadell, amb instruccions d'impulsar a Santa Perpètua el PSUC i les CCOO, aconseguirà arrelar el partit i el sindicat en un poble amb una implantació d'indústries i obrers, cada vegada major. El 1977 el PSUC tindrà ja 71 afiliats i CCOO manifestà tenir 2.200 afiliats al poble després de les primeres eleccions sindicals¹⁵.

Una altra proposta des d'aquesta societat civil per tal d'intentar controlar un consistori que, per a tothom, no representava la ciutadania, va ser l'Assemblea Democràtica Local, amb Josep Navarro com a secretari, el 5 de juliol de 1977. L'Assemblea va reunir a partits polítics, AMPAS, associacions de veïns, de dones, sindicats, el Congrés de Cultura Catalana, la coalició Pacte Democràtic per Catalunya i persones individuals. Malgrat la vocació d'unitat, l'experiència no va funcionar. La diversitat de les forces que la integraven i la manca de receptivitat de l'Ajuntament a les seves propostes, com hem comentat amb anterioritat, els van fer desistir.

El gener de 1978 el PSOE s'incorpora a l'Assemblea Democràtica Local, és la primera notícia de la seva existència. El seu problema era el de tots: la manca de militància de base. En Jordi Casas ha calculat que tan sols el 0,5% dels majors d'edat feien antifrancisme a Sant Cugat del Vallès¹⁶, per exemple.

La por física n'era altre causa, sens dubte. El 1979, en plena campanya de l'Estatut, el local dels socialistes fou tirotejat i es cremaren les banderes catalanes i del partit. La por no era pas gratuïta. Altres símptomes de l'ambient enrarit va ser la pallissa que va patir en Ramon Teulé davant casa seva, regidor de l'AIE o l'oferta que va fer la Guàrdia Civil als membres del consistori de dur armes per autodefensa¹⁷.

Una característica d'aquest període van ser les agrupacions d'electors sense relació amb cap partit. A Santa Perpètua en tindrem dues, la Candidatura Independent de la Florida (CILF) i l'Agrupació Independent d'Electors (AIE). La primera recollia el sentiment de marginació en que vivia el barri i la segona estava formada per un grup heterogeni de persones amb tendències ideològiques diferenciades. Voluntàriament defugien dels partidismes i subratllaven el seu compromís de gestió al marge dels partits.

La generació de la Transició, cercava els camins del canvi i generava molta activitat: el 1976, una altra vegada amb Josep Navarro al capdavant, es va constituir el Secretariat Local del Congrés de Cultura Catalana "per tal

D'esquerra a dreta: Pere Bufí, Alfredo Bienzobas, Marcel Planas i Antoni Farrés. Imatge del 13 de maig de 1977 presa al local del Casino. Era el primer míting tot just legalitzat el partit. Fons: Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979, Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda, volum 2, pàgina 135.

(deien) d'estudiar els efectes de la repressió cultural franquista i trobar vies de recuperar la normalitat perduda”¹⁸.

La normalitat havia d'arribar de la mà d'unes eleccions democràtiques on els ciutadans escollissin els seus representants i finalment van ser convocades el 3 d'abril de 1979.

Retorn a la democràcia i xoc amb la realitat. 1979-1983

Quatre dies abans de les eleccions, el 30 de març de 1979, va dimitir l'últim consistori del franquisme. En aquest espai de temps l'autoritat local va recaure en el Secretari Casado que ens explicava com va ser necessari buscar i adequar un espai a la primera planta de l'ajuntament perquè no hi havia cap espai per encabir la quantitat de regidors que preveia la nova Llei electoral per a un municipi amb els habitants de Santa Perpètua. “Ara van passar de set a disset regidors i havíem de tenir un espai per encabir el públic. Els ajuntaments franquistes es reunien en una habitació de la planta baixa sense condicions per a les noves necessitats. En l'adequació de la nova sala va tenir un paper important en Joan Morral, ell va encarregar a un pintor de Palau el quadre que recrea la història de Santa Perpètua amb el cavaller de Mogoda i els vaixells de la conquesta de Mallorca en que va participar”¹⁹.

Alhora que l'Ajuntament es preparava per a rebre els nous regidors i acollir a la ciutadania en els Plens democràtics, al carrer es vivia la primera campanya electoral en molts anys. Aquella campanya, en paraules d'en Pere Bufí, va ser molt dura. “Tots els partits, inclús el nostre, com que era la primera campanya, volien ocupar-ho tot, el millor espai. Alguns tapaven els cartells dels altres, cartells que penjàvem amb cordills a la Rambla, de dalt a baix que semblava una festa.(...) Però la campanya en si va ser molt neta i emotiva. Una de les campanyes on em vaig sentir amb més il·lusió, amb molt suport”²⁰. Àngel Climent del (PSOE-PSC) no guarda tant bon record, però, i ens deia: “mentre estàvem a l'associació de veïns, era igual que una cosa la proposés Juan Díaz (PTC), en Gil (PSUC), jo mateix o qui fos, tots anàvem a una. Hi havia una relació molt bona i la idea era que s'havia d'acabar amb el franquisme. Quan es van formar els partits, aquesta unió va desaparèixer. A la primera campanya a l'hora de posar cartells hi va haver molta rivalitat”²¹.

El resultat de les eleccions del 3 d'abril va donar al PSUC 6 regidors, a l'AIE, 4, al PSOE-PSC, 2; al PTC, 2; CILF, 2 i a CC-UCD, 1. Pere Bufí va resultar escollit alcalde per 13 vots contra 4 per a l'AIE. Conseqüència d'aquella empena col·lectiva que els havia unit en la lluita reivindicativa contra les restes del franquisme, en un primer moment va haver-hi un intent de col·laboració. Els regidors d'esquerra van concretar un pacte de progrés per donar-se suport mutu, al qual s'incorporaren els regidors que havien quedat fora per col·laborar en allò que deien *tirar l'ajuntament endavant*. No va poder ser, però, i després de diverses discrepàncies, el 30 de juny del 1980 la lògica política s'imposava i l'AIE va aconseguir el suports suficients fins a sumar 11 signatures, es a dir, tots el partits menys el regidors del PSUC, per a demanar la dimissió de l'alcalde per la “manca d'efectivitat i perspectives”²² de l'equip de govern. Després de diverses discussions al Ple, la proposta no va prosperar, però. Segons en Joan Eloi Gispert, de l'AIE, els dirigents dels partits a la capital catalana van imposar el seu criteri als regidors locals.

D'altra banda, la vida dels polítics d'aquells ajuntaments en constitució que combinaven els seus treballs particulars amb les seves tasques de govern a costa de la seva vida personal, va provocar que al llarg de la legislatura es produïssin fins a set dimissions, ja fos per les llargues hores de dedicació, el lent progrés de les seves propostes o la dificultat de conciliar les seves pressions per fer coses amb el funcionament de la maquinària administrativa, és el que hem anomenat el xoc amb la realitat. Va donar oportunitat a dues dones a ocupar els càrrecs com a substitutes dels seus companys.

Malgrat aquest xoc, els integrants de la generació de la Transició que van adaptar-se a la seva nova vida van engegar moltes iniciatives per millorar les condicions de vida dels perpetuencs, per redreçar alguna de les mancances que denunciaven quan eren membres de les associacions veïnals, ara amb la legitimitat que donen les urnes.

Algunes d'aquelles iniciatives van ser: la intervenció urbanística per a regular la construcció d'urbanitzacions sense garantia de serveis; la compra d'una ambulància, la cessió dels terrenys per construir el CAP; la creació del Centre de Planificació Familiar; la compra de la casa de l'indià Domingo Tura on el 1982 s'inauguraria el Casal d'Avis; el Mes de la Cultura i la Joventut; la creació del Consell Municipal d'Ensenyament i l'Escola Permanent

Mural alegòric elaborat pel pintor Manuel Zorrilla Giné, donació de F. Sala al consistori de 28 de gener de 1976.

Primer consistori de la democràcia recuperada:

Alcalde: Pere Bufí i Pérez

Regidors: Fernando Jordan Berdún, Ramon Teulé Galitó, Josep Ventura Humet, Joan Eloi Gispert Trilles, Pedro Fernández Marín, Lluís Babarro Barrio, Ramon Turró Bardají, José Gil Almena, Antoni Fornies Mira, Àngel Climent Gutiérrez, Francisco Tarazuaga Peñuela, Lluís Sans Laviga, Enric Bozal Blanco, Juan Díaz Casares, Antonio Lago Cuadrado, Ramon Pedrerol Reverté.

Fons: Josep Ventura Humet

d'Adults; el recolzament al professorat en les seves reivindicacions de millores, la contractació de professors de català o el disseny de l'escut municipal amb l'assessorament de l'heraldista Armand de Fluvià.

En mig de tot aquest tràfec, també hi van haver moments de tensió com el citat atemptat a la seu del PSOE, l'agressió per part de tres individus al regidor de l'AIE, Ramon Teulé, quan tornava a casa seva o la mort en accident de tràfic del regidor del PSUC, Miquel Segura.

Si als consistoris predemocràtics i franquistes tot s'aprovava per unanimitat i sense debat, ni havien mocions ni escrits reivindicatius, el nous ajuntament li van donar un tomb. Després de dècades de silenci, en aquella sala de Plens a la qual per intervenir només calia demanar la paraula, s'hi van produir encesos debats per donar suport o rebutjar iniciatives com l'Estatut dels Treballadors, l'Estatut de Centres Docents, l'OTAN, l'adhesió a l'Estatut de Catalunya, contra el terrorisme o el suport a la despenalització de l'avortament. Un costum, la intervenció del públic, que acabà per desaparèixer.

Finalment, després de una primera legislatura en democràcia, calia revalidar els projectes novament a les urnes, cercar l'opinió dels ciutadans. Els resultats de les eleccions del 5 de maig de 1983 van evidenciar la consolidació del sistema de partits i la majoria absoluta de l'esquerra amb els 9 regidors del PCC (antic PSUC) i a l'oposició PSC amb quatre i CiU amb quatre més.

La democràcia no es fa per decret, és el resultat d'un aprenentatge llarg i ple de tensions. En aquests quaranta anys, la societat perpetuenca ha anat evolucionant, el poble ha anat desenvolupant-se i a la generació de la Transició s'han anat afegint nous protagonistes. Des del punt de vista dels partits polítics, al llarg dels anys van incorporar-se ERC, PP, Plataforma Cívica, Ciutadans i la màxima responsabilitat de govern que significa l'alcaldia ha disposat d'altres titulars a més d'en Pere Buñi, com han estat l'Antoni Serrat, l'Albert Llauredor, Manuel Ruiz i Isabel Garcia, actual alcaldesa de Santa Perpètua de Mogoda.

NOTES

1 L'any del 30è aniversari de les primeres eleccions municipals postfranquistes, vaig tenir l'honor de ser convidat a pronunciar una conferència a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda sobre l'efemèride. El text que constitueix la base d'aquest article es fonamenta en el treball fet per aquella ocasió, una commemoració que va gaudir de la presència de tots els alcaldes que han dirigit el consistori des d'aleshores, Pere Buñi ; Antoni Serrat; Albert Llauredor; Manuel Ruiz i Isabel Garcia. Tots, inclosos els més breus, han dirigit la construcció de Santa Perpètua de Mogoda tal i com és ara. Amb el concurs imprescindible de la ciutadania que els ha ofert la seva confiança.

2 Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, CREM (2007): *La Transició a Santa Perpètua de Mogoda/Dona i memòria històrica*, l'Ordit, (1ª edició), Santa Perpètua de Mogoda, CREM.

3 Marín, M.(2007): *Transició i política municipal*. L'Ordit, 1 , 11-22.

4 Com a resposta a la publicació de CNT-FAI, *Solidaridad Obrera*, el febrer de 1939 naixia *Solidaridad Nacional*. Com ja havia fet el seu precedent clandestí des de 1936, l'objectiu de la publicació no era altre que fer propaganda del falangisme i, a partir del final de la guerra, també del nou règim. Els subtítols de la capçalera expliquen nítidament la seva evolució. *Diario de la revolucions nacional-sindicalista* (1939); *Diario de la Falange Española Tradicionalista i de les JONS* (1940); *Diario Sindicalista de Catalunya* (1957) i, finalment, *Diario Regional* (1970). Deixà d'imprimir-se el 1979.

5 Redacció (març de 1974). *Santa Perpètua de Mogoda: trabajo, vida i jardín en una ciudad*. *Solidaridad Nacional*, p. 3.

6 Redacció (març de 1974). Cerca de 15.000 habitants i 135 indústries. *Entrevista con don Francisco Sala Llonch, alcalde de la población*, *Solidaridad Nacional*, p. 5.

7 Ricart, J. (coor.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda, volum 2, pàgines 108-109

8 Vilàs, E. (2007): "El Secretari Casado, la Transició perpetuenca des de dins", pàgina 25. Dins de *La Transició perpetuenca*, l'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda

9 Ricart, J. (coor.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 128. Així constava en algun dels pocs butlletins que van emetre.

- 10 Vilàs, E. (2007): "El Secretari Casado, la Transició des de dins", pàgina 25.
- 11 Vilàs, E. (2007): "El Secretari Casado, la Transició des de dins", pàgina 26.
- 12 Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 128.
- 13 Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 129.
- 14 Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 136-137.
- 15 Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 134-135.
- 16 *Precedents i context de les primeres eleccions municipals a Sant Cugat del Vallès, 1975-1979* conferència dictada per en Jordi Casas (Grup d'Estudis Locals de Sant Cugat) el dia 13 de novembre al curs El Vallès: 40 anys d'ajuntaments democràtics (1975-1983).
- 17 L'anècdota ens la va explicar en Joan Eloi Gispert, regidor de l'Agrupació Independents d'Electors.
- 18 Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, pàgines 140-141.
- 19 Vilàs, E. (2007): "El Secretari Casado, la Transició des de dins", pàgina 32.
- 20 Garcia, P.; Martín Manzano, R. (2007): "Pere Bufí i Pérez, primer alcalde de la democràcia restablerta, 1979-1983", pàgina 35. Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- 21 Garcia, P.; Martín Manzano, R. (2007): "Àngel Climent (PSOE-PSC): de la il·lusió en la lluita veïnal, al desencís de la política", pàgina 49. Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- 22 Així es va manifestar en Joan Eloi Gispert a la taula rodona que van ressenyar en Ventura, J.; Vilàs, E. (2007): "Taula Rodona", pàgina 70. Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.

BIBLIOGRAFIA

- Garcia, P.; Martín Manzano, R. (2007): "Pere Bufí i Pérez, primer alcalde de la democràcia restablerta, 1979-1983". Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- Garcia, P.; Martín Manzano, R. (2007): "Àngel Climent (PSOE-PSC): de la il·lusió en la lluita veïnal, al desencís de la política". Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- Marín, M. (2007): "Transició i política municipal. Dins de *La Transició a Santa Perpètua de Mogoda*, l'Ordit anuari del CREM, número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- Martín Manzano, R. (2007): "La Transició política a Santa Perpètua". Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- Ricart, J. (coord.); Aymeric, L.; Díez, M.; Vilàs, E. (1999): *El que sabem del Segle XX. Història de Santa Perpètua de Mogoda, 1900-1979*, volum 2, Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda.
- Ventura, J.; Vilàs, E. (2007): "Taula Rodona", Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.
- Vilàs, E. (2007): "El Secretari Casado, la Transició perpetua des de dins", pàgina 25. Dins de *La Transició perpetua*, L'Ordit anuari del CREM número 1, Cercle de Recerques i Estudis Mogoda, Santa Perpètua de Mogoda.

Aquests articles i la resta de publicats a L'Ordit poden ser consultats a RACO:

<https://www.raco.cat/index.php/ordit/issue/archive>

També es pot consultar el conjunt d'articles del VI Curs d'Història sobre la transició al Vallès a Dipòsit Digital de Documents de la UAB (<https://ddd.uab.cat/collection/caplli>).